

LOCALE BELANGEN

ORGAAN VAN DE VEREENIGING VOOR LOCALE BELANGEN.

Verschijnt den 1sten en 16den van elke maand.

Opneming van een stuk beteekent niet, dat de Redactie zich met den inhoud vereenigt.
ALLE STUKKEN UITSLUITEND TE ADRESSEEREN: POSTBOX 38, SEMARANG.

Afstand in beheer van tot vrij Landsdomein behorende gronden.

Aan den Volksraad is aangeboden een ontwerp-ordonnantie, waarin in artikel 1 bepaald wordt, *dat de tot het vrij Landsdomein behorende gronden, welke gelegen zijn tusschen de vastgestelde of nader vast te stellen erfrooilijnen langs wegen, welke in beheer zijn bij autonome gemeenschappen eveneens bij die gemeenschappen in beheer zullen zijn.* Een bepaling als deze zal ongetwijfeld van het grootste gewicht zijn voor de zelfstandige gebiedsdeelen. Terecht merkt de toelichting op het ontwerp op, dat de bedoelde tusschen de erfrooilijnen¹⁾ gelegen gronden bestemd zijn om te gelegener tijd te worden gebruikt voor den aanleg van nieuwe wegen (blijkbaar moeten dus in de ordonnantie onder „wegen” ook verstaan worden „geprojecteerde wegen”) of van de verbreding van bestaande wegen en van de daarbij behorende werken als bermen en afvoerleidingen, en voorts, dat het voor de gemeenschap, die het beheer voert over den weg, van het grootste belang is, dat ook deze gronden, zoodra daartoe gelegenheid bestaat, automatisch onder haar beheer worden gebracht. Die gelegenheid nu, aldus vervolgt de toelichting, doet zich op haar gunstigst voor, wanneer deze gronden als onderdeel van een perceel, waarop een niet-Inlander een zakelijk recht wenscht aan te vragen, door dien aanvrager van Inlandsche rechten zijn vrij gemaakt en aldus zijn teruggebracht tot het zoo genaamde vrij Landsdomein. Door de tusschen de erfrooilijnen gelegen gronden al dadelijk van de eigendomsuitgifte of den afstand met eenigen anderen rechtstitel uit te sluiten en deze onder beheer te stellen van de betrokken autonome gemeenschap, wordt voorkomen, dat die gemeenschap op het oogenblik, dat zij de gronden

daadwerkelijk voor wegaanleg of — verbreding zou willen gaan gebruiken, zich belangrijke uitgaven zou moeten getroosten voor den afkoop van eigendom — of andere aan het Burgerlijk Wetboek ontleende rechten.

Tot zooverre voorloopig de toelichting en tot zooverre kunnen wij ons met het ontwerp geheel vereenigen. Inderdaad wordt hiermede een zeer vereenvoudigde procedure tot stand gebracht, die de ontwikkeling vooral van de gemeenten niet dan ten goede kan komen en uit dien hoofde aller waardeering verdient.

De vreugde over dit automatisch in beheer krijgen van grondstrooken, die men voor den stadsaanleg zoo noodig heeft, verdwijnt echter al heel gauw, wanneer men het ontwerp der ordonnantie verder leest. Reeds bij artikel 2 komt men tot de conclusie, dat artikel 1 niets anders is dan een aanloopje om — thans in een ordonnantie — eens en vooral in nog krasser bewoordingen dan geschied is in de kortelings verschenen Regeerings-circulaire van 27 November 1931 No. 2875/B, *de schadevergoedingsplicht vast te leggen en wel op een zoodanige wijze, dat men zou wenschen, dat ook artikel 1 maar in de Regeeringspen gebleven ware.*

Dit artikel 2, dat de schadevergoedingsplicht vastlegt, luidt als volgt:

„(1) Indien de in artikel 1 bedoelde gronden door een ander dan de betrokken zelfstandige gemeenschap van Inlandsche rechten zijn vrijgemaakt na de vaststelling der erfrooilijn, zal die gemeenschap de in beheer verkregen gronden niet mogen doen ontruimen, alvorens de aanvrager van een rechtstitel op die gronden behoorlijk zal zijn schadeloosgesteld, in dien zin, dat hij eene vergoeding ontvangt ten hoogste gelijk aan de voor het afkopen van de rechten der Inlandsche bevolking gemaakte kosten, eventueel vermeerderd met de uitgaven voor het vernietigen, afbreken, verbouwen of verplaatsen van de op den grond voorkomende aanplantingen, werken en bebouwingen. De betrokken gemeenschap is gehouden de vergoeding uiterlijk in het tiende

¹⁾ Waaronder wordt verstaan, de lijn, welke bij het maken of vernieuwen van een erfafscheiding of bij stoepaanleg onderscheidenlijk niet mag worden overschreden of moet worden aangehouden.

jaar, nadat de grond van Inlandsche rechten werd vrijgemaakt, aan den rechthebbende te betalen.

(2) Indien de in artikel 1 bedoelde gronden door een ander dan de betrokken zelfstandige gemeenschap van Inlandsche rechten zijn vrijgemaakt vóór de vaststelling der erfrooijlijn, dient de in het eerste lid bedoelde vergoeding, vermeerderd met rente gerekend van af de vaststelling van de rooijlijn of vanaf de inwerkingtreding dezer ordonnantie, indien de rooijlijn vóór die inwerkingtreding werd vastgesteld te worden uitbetaald binnen dertig dagen na het in werkingtreden van de hoofdbegroting van die gemeenschap, welke bestemd is te werken gedurende het begrootingsjaar, dat volgt op de vaststelling van het bedrag der vergoeding, zullende bij niet-voldoening aan dit voorschrift, de zelfstandige gemeenschap geacht worden afstand te hebben gedaan van haar beheersrecht ten aanzien van de betrokken gronden, welke daarna van Landswege aan derden zullen kunnen worden afgestaan, voor zoover uit anderen hoofde daartegen geen bezwaren bestaan".²⁾

In artikel 2 gaat de Regeering verder dan Zij ooit gegaan is door niet alleen de schadevergoedingsplicht uitdrukkelijk vast te leggen, doch daarbij tevens zonder rekening te houden met de vraag, wanneer over de grondstrooken voor openbare doeleinden beschikt moet worden, betalingstermijnen vast te stellen.

Ten aanzien van het tijdstip, waarop de vergoeding aan den afkoopeer van Inlandsche bezitsrechten zal moeten worden uitbetaald maakt de Regeering — zooals uit het geciteerde artikel blijkt — onderscheid tusschen het geval, waarin de afkoop der Inlandsche rechten plaatsvond vóór de vaststelling der betrokken erfrooijlijn en dat, waarin die afkoop geschiedt ná die vaststelling.

De toelichting zegt hieromtrent het volgende:

„In het laatste geval kan de afkoopeer geacht worden te weten, dat de vóór de vastgestelde rooijlijn gelegen gronden bij eventuele vrijmaking van Inlandsche rechten, onder het beheer van het betrokken autonoom ressort zouden

komen, althans dat zij niet voor uitgifte in eigendom of opstal in aanmerking zouden komen. Er bestaat dan eigenlijk geen aanleiding om die gemeenschap te verplichten om voor die gronden uitgaven te doen vóór het oogenblik, dat zij die voor wegaanleg enz. noodig heeft en waarop zij van den afkoopeer of diens rechtverkrijgenden dus ontruiming er van zal vorderen.

Aan het verbod om den grond te ontruimen alvorens afkoopeer der Inlandsche rechten naar behooren is schadeloosgesteld, ontleent die afkoopeer feitelijk het recht om den grond tot zoolang te gebruiken.

In dit geval kan het gebruik van den grond door den afkoopeer worden beschouwd als een equivalent voor het door hem gederfde renteverlies en bestaat er dus geen aanleiding om hem ook nog recht op rente over de verschuldigde vergoeding toe te kennen.

De Regeering acht het intusschen wel wenschelijk, ook in dit geval de uitkeering van de vergoeding voor ontruiming aan een uitersten, voor de betrokken rechtsgemeenschap niet bezwarenden, termijn te binden en Zij is van oordeel, dat deze termijn op tien jaren behoort te worden gesteld. De rechtsgemeenschap heeft dan voldoende tijd om op de betaling te rekenen en tevens wordt voorkomen, dat de rechtstoestand van den grond al te lang in de lucht blijft hangen.

Geheel anders wordt echter de toestand in het geval, dat de rooijlijn wordt vastgesteld nadat de grond door derden van Inlandsche rechten werd vrijgemaakt. Het komt voor, dat eene zelfstandige gemeenschap, door den afkoop van gronden, die buiten eenig wegeplan zijn gelegen, gedwongen wordt om zulk een plan vast te stellen, teneinde te voorkomen, dat gronden, die in de toekomst voor wegeaanleg noodig zullen zijn, thans in eigendom of opstal worden uitgegeven. De eerste aanvrager van dergelijke gronden heeft deze intusschen geheel te goeder trouw van Inlandsche rechten vrijgemaakt, in de meening, dat niets hem in den weg stond om daarop een titel te verkrijgen. De Regeering meent, dat de eerste aanvrager in een dergelijk geval de door hem gedane uitgaven voor de vrijmaking van de gronden, die niet voor uitgifte in aanmerking blijken te komen, zoo spoedig mogelijk moet terugontvangen. Zij zou het onbillijk achten, indien iemand, die zich ter verkrijging van een bepaald recht op die gronden onkosten heeft getroost, en die thans die gronden of een deel daarvan in handen van het autonoom ressort ziet overgaan, niet alleen zijn dikwijls niet geringe moeite niet beloond zou krijgen, maar ook de vergoeding van zijn kosten naar de toekomst, mogelijk een verre, zou zien verschoven.

De betrokken autonome gemeenschap zou kun-

²⁾ Het artikel geeft aanleiding tot de volgende vragen, waarop de antwoorden in de tekst niet duidelijk tot uitdrukking komen:

1. Wanneer binnen den in lid 1 genoemden termijn de schadeloosstelling niet betaald wordt, wordt de autonome gemeenschap dan geacht afstand gedaan te hebben van het beheer?

2. Blijkbaar mag in het geval genoemd in lid 2 dadelijk bij het in beheer krijgen van den grond ontruiming gevorderd worden. Immers is den afkoopeer geen gebruik van den grond toegestaan (rentebetaling). Wat gebeurt er dan echter als de gemeenschap door niet tijdige betaling der schadeloosstelling geacht wordt afstand gedaan te hebben van het beheer?

nen tegenwerpen, dat zij door de afkoopdaad van derden gedwongen wordt tot het betalen van den grond op een oogenblik, dat zij dien nog niet noodig heeft, zoodat renteverlies wordt geleden. Daar staat echter tegenover, dat het prijsverloop der Inlandsche grondrechten op plaatsen, waar zich niet-Inlanders vestigen eene stijgende lijn vertoont, zoodat de autonome gemeenschap voor den grond, dien zij thans moet betalen naar den maatstaf van den door den eersten aanvrager besteden prijs, op het oogenblik, dat zij dien zelf zou hebben moeten vrijmaken, over het algemeen een hooger prijs zou hebben moeten betalen.

De Regeering nu meent, dat het autonoom ressort in het onderwerpelijk geval verplicht dient te worden om den eersten aanvrager binnen dertig dagen na het in werking treden van de hoofdbegroting, welke bestemd is, te werken gedurende het begrootingsjaar, dat volgt op de vaststelling van het bedrag der vergoeding, schadeloos te stellen voor de door hem gemaakte kosten. Teneinde dit voorschrift niet ijdel te maken, wordt tevens bepaald, dat, indien de autonome gemeenschap niet aan deze verplichting voldoet, zij geacht zal worden, te hebben afstand gedaan van haar beheersrecht ten aanzien van de betrokken gronden, zoodat deze weer voor uitgifte aan derden, in de eerste plaats natuurlijk den eersten aanvrager, beschikbaar komen, voor zoover daartegen uit anderen hoofde geene bezwaren bestaan.

Om de hooger vermelde redenen bestaat er naar het oordeel der Regeering ook alle aanleiding om dien aanvrager in dit geval een recht te verleenen op vergoeding van rente over het bedrag, dat door hem voor den afkoop werd uitgegeven, gedurende het tijdvak, dat gelegen is tusschen de vaststelling van de rooilijn of — zoo die rooilijn reeds werd vastgesteld vóór het inwerkingtreden dezer ordonnantie — de inwerkingtreding dezer ordonnantie en de uitkeering der vergoeding door het autonoom ressort.”

Tot zoover de toelichting op artikel 2.

Door het vaststellen van een termijn van betaling, waardoor, aldus de Toelichting *„voorkomen wordt, dat de rechtstoestand van den grond al te lang in de lucht blijft hangen”* geeft de Regeering te kennen, dat die rechtstoestand ook naar Hare meening reeds eenigszins eigenaardig is en het is daarom wel interessant om hier de gevonden rechtsfiguur eens nader te ontleden, mede aan de hand van hetgeen verder in de toelichting wordt gezegd.

Na de vrijmaking van den grond van Inlandsche rechten wordt bij de eigendomstoewijzing uitgesplitst de strook grond, bestemd voor wegaanleg, wegverbreding of andere openbare werken. Deze strook blijft dus Landsdomein, maar komt

automatisch in beheer bij de autonome gemeenschap. Dit beheer is wel een zeer eigenaardig beheer, omdat het slechts voor die gemeenschap beteekent een soort optierecht, waarbij het Gouvernement zich reeds van den aanvang af bindt, doch de gemeenschap geheel vrij blijft om door het betalen van de schadeloosstelling over den grond de beschikking te krijgen. Van beheersdaden voor de gemeenschap is voorloopig geen sprake, zij kan zich het recht om beheersdaden te verrichten slechts verschaffen door de schadeloosstelling te betalen en uit dien hoofde zou men slechts kunnen spreken niet van een automatisch beheersrecht, maar van een automatisch verkregen recht om zich in de toekomst het beheer te verschaffen (n.l. door betaling van de schadeloosstelling). In wezen blijft het beheersrecht althans voor het in artikel 2 lid 1 bedoelde geval (hoe het staat met het in lid 2 bedoelde geval is niet duidelijk), zoolang de schadeloosstelling niet betaald is (als het ware dus onder ontbindende voorwaarde) bij den afkoper der Inlandsche rechten, die — en dit wordt ook in de toelichting uitdrukkelijk vastgelegd — het recht heeft om den grond te gebruiken, zoodat hij dus onder sanctie van de ordonnantie de strook gronds, die Landsdomein is in den ruimsten zin des woords mag gebruiken, daarop aanplantingen, werken en bebouwingen mag houden enz.³⁾ Men zou geneigd zijn op te merken, dat dit gebruik van Landsdomein door niet-Inlanders onwettige occupatie zou beteekenen en aldus strafbaar zou zijn op grond van de ordonnantie, vervat in Staatsblad 1912 No. 177. De Regeering heeft deze opmerking echter voorzien en in de toelichting medegedeeld, dat van een overtreding van artikel 1 der genoemde ordonnantie geen sprake kan zijn, omdat „deze bepaling betrekking heeft op tot het Landsdomein behorende gronden, waarop geen rechten van anderen rusten, terwijl op de tusschen de rooilijnen gelegen gronden door de provincie (bedoeld zal zijn autonome gemeenschappen) het beheersrecht wordt uitgeoefend”. Deze constructie is vernuftig gevonden, doch het staat wel zeer sterk te betwijfelen of dit gebruik van Landsdomein als wettig gemotiveerd kan worden op grond van een fictief of liever een eventueel toekomstig recht van derden i. c. de autonome gemeenschap.

We zullen niet verder ingaan op den ingewikkelde en eigenaardigen rechtstoestand van den grond, doch ons liever wenden tot de vraagpunten, die uit een oogpunt van practische grondpolitiek voor de autonome gemeenschappen van

³⁾ Zelfs heeft de afkoper van de Inlandsche rechten een zeker beschikkingsrecht, omdat hij zijn rechten kan overdragen aan derden.

meer gewicht zijn. En wanneer we dit dan doen dan zal ongetwijfeld voorrang verleend moeten worden aan de vraag of de verplichting voor de autonome gemeenschap om schadeloosstelling te betalen al dan niet een billijke verplichting is of liever of van een onbillijkheid ten opzichte van den afkooper gesproken kan worden, wanneer geen schadeloosstelling zou worden uitbetaald.

De Regeering acht het billijk, dat dengene, die de Inlandsche bezitsrechten afkoopt, het recht gewaarborgd wordt om van de betrokken autonome gemeenschap vergoeding te vorderen voor de door hem gedane uitgaven voor de vrijmaking van de gronden, die wegens beheersopdracht niet vatbaar zijn voor uitgifte met den begeerden rechtstitel. Bij gebrek toch van een dergelijken waarborg, zegt Zij in de toelichting, zou de autonome gemeenschap gelegenheid hebben om voordeel te trekken uit de omstandigheid, dat de afkooper der Inlandsche bezitsrechten den niet voor afstand aan hem in aanmerking kommenden grond van Inlandsche rechten heeft moeten vrijmaken, uit een daad dus, waartoe die afkooper volkomen gerechtigd en door de eischen van den Inlandschen bezitter practisch ook genoodzaakt was, terwijl de autonome gemeenschap hetzelfde zou hebben moeten verrichten om in dezelfde positie te komen als waarin zij nu door toedoen en met geld van den afkooper werd gebracht.

Wij daarentegen zijn geneigd de onbillijkheid van het niet betalen eener schadeloosstelling te ontkennen op de volgende gronden, die wij grootendeels ontleenen aan de door de Regeering tot voor korten tijd nog aangenomen gedragslijn.

In artikel 51 leden 1 en 2 der Indische Staatsregeling is aan den Gouverneur-Generaal verboden gronden te verkoopen echter met uitzondering van kleine stukken grond bestemd tot uitbreiding van steden en dorpen. Deze als uitzondering op den regel gegeven bevoegdheid om gronden te verkoopen, heeft ten doel een doelmatige stadsuitbreiding en stadsontwikkeling mogelijk te maken en daarom zal bij de behandeling van eigendomsaanvragen dit doel niet uit het oog mogen worden verloren. Zonder in te gaan op de vraag of van deze bevoegdheid om gronden te verkoopen wel steeds een doelmatig gebruik gemaakt is, moge met voldoening worden geconstateerd, dat door het z. g. voorkeursrecht van gemeente en eveneens door Bijblad 11272 op het gebied van stadsontwikkeling reeds veel tot stand kon gebracht worden. Echter zijn deze middelen geenszins afdoende, omdat zij

betreffen den afkoop van geheele perceelen ⁴⁾ Het groote belang eener behoorlijke stadsontwikkeling toch hangt niet zoozeer af van het tegen schadeloosstelling confisceeren van geheele perceelen door de autonome gemeenschappen, doch meer van het recht om gratis de beschikking te krijgen over de in den regel betrekkelijk smalle strooken grond, bestemd voor wegaanleg, wegverbreding, enz., waarover de thans voorgestelde ordonnantie handelt.

Nu kan men gerust vaststellen, dat de in of in de onmiddellijke nabijheid van bebouwde kommen door niet-Inlanders van Inlandsche rechten vrijgemaakte gronden bestemd zijn voor bebouwing of „uitbreiding van steden of dorpen”, zoodat er alle aanleiding bestaat om bij de eigendomstoe-wijziging nauwkeurig rekening te houden met de wenschen van de autonome gemeenschap, die als een harer eerste plichten heeft te zorgen voor een doelmatige stadsontwikkeling. Door de Regeering is dit langen tijd terecht ingezien.

Tallooze malen heeft Zij aan de besluiten, waarin eigendom verleend werd, op de stadsontwikkeling betrekking hebbende voorwaarden opgenomen (zooals dempen van poelen en plassen, verplicht onderhoud aangrenzenden weg, verplichte bijdrage in wegaanlegkosten enz.) en Zij is daarbij zelfs (terecht) zoover gegaan, dat Zij gedurende vele jaren *strooken grond, bestemd voor openbare werken van den eigendom heeft uitgesplitst zonder meer te eischen dan het betalen van de opstal, niet derhalve van de afkoopsom betaald voor Inlandsche rechten.*

Dit standpunt van de Regeering was volkomen juist en Zij had bij de hanteering van het domeinrecht inderdaad de volle bevoegdheid (men zou evengoed kunnen zeggen de verplichting) om de belangen van den aanvrager van den eigendom aldus te doen samengaan met de belangen van de gemeenschap. Dit samengaan van belangen nu behoeft geen enkele botsing op te leveren, wanneer men die belangen maar nauwkeurig definieert.

Uit een maatschappelijk-economisch oogpunt gelden bij de productie van bouwgrond dezelfde eischen als bij de productie van een roerend goed. De onkosten (verlies van een gedeelte van den grond bestemd voor wegen, spoelleidingen enz., kosten aanleg van de openbare werken) noodig om uit de grondstoffen (bruto niet-bouwklare grond) het voor gebruik geschikt product te krijgen, zal men terugvinden in den kostprijs van het eindproduct (de bouwklare grond). Bij het in exploitatie

⁴⁾ Schadeloosstelling bij gebruikmaking van het voorkeursrecht is uiteraard billijk, omdat de afkooper geen waarde voor de afkoopsom terugontvangt. Dit impliceert echter niet, dat bij afsnijding van grond-strooken schadeloosstelling betaald moet worden, zooals nader zal worden aangetoond.

brengen van grond heeft voor den eigenaar slechts die bouwklare grond waarde en het behoeft wel geen betoog, dat de door den eigenaar aangelegde wegen en de daarvoor afgezonderde grondstrooken voor hem geen meerdere waarde vertegenwoordigen dan de afval-snippen na voltooiing van een japon voor den kleermaker.

Wanneer we aldus de zaak op den keper beschouwen dan zal men moeten toegeven, dat *de eigenaar van een complex gronden nimmer recht op eenige schadevergoeding zal kunnen doen gelden voor verlies van grondstrooken zelfs al profiteert de gemeenschap van de op die strooken aangelegde openbare werken.*

Doch wanneer men dan eenmaal tot de conclusie gekomen is, dat de *eigenaar* van den grond nimmer aanspraak zal kunnen doen gelden op schadevergoeding voor verlies van grond voor wegen, enz. dan blijft slechts één conclusie over ten aanzien van den *afkooper van Inlandsche rechten* in dergelijke gevallen n. l. dat er geen enkele aanleiding kan bestaan hem wel een schadeloosstelling te betalen. Evenmin toch als de eigenaar van den grond kan de afkooper, die toch ook den grond in exploitatie wil brengen en zelfs nog geen titel op den grond heeft, geacht worden eenige schade, eenig verlies van waarde geleden te hebben, zoodat de vereenvoudigde procedure van uitsplitsing bij eigendomsaanvraag zonder meer in geen enkel opzicht het belang van den afkooper aantast (doch wel dat van de autonome gemeenschap bevordert).⁵⁾

Het thans aan den Volksraad aangeboden ontwerp-ordonnantie wijst er op, dat de Regeering na reeds meerdere malen incidenteel van het vroeger (terecht) ingenomen standpunt te zijn afgeweken, thans definitief met het oude wil breken. Zij wil de autonome gemeenschappen dwingen de schadevergoedingen te betalen en gaat daarbij zelfs zoover, dat Zij ontkent ooit van den eisch tot betaling van schadevergoeding afstand gedaan te hebben. Deze ontkenning latende voor wat zij is, moge worden toegegeven, dat er zich gevallen kunnen voordoen, dat uitsplitsing van buiten de erfrooijlijn gelegen grondstrooken een onbillijkheid voor den afkooper van Inlandsche rechten zou beteekenen (n. l. wanneer het in eigendom uit te geven perceel door de afsnijding niet meer geschikt is voor bebouwing). Deze uitzonderingen behoeven

echter geen reden te zijn om nu maar een *algemeene* verplichting tot betaling van schadevergoeding bij ordonnantie vast te leggen. Immers zou er in de enkele gevallen, dat afsnijding inderdaad tot onbillijkheden aanleiding geeft, geen enkel bezwaar tegen zijn om de autonome gemeenschappen voor de keus te stellen de eigendom zelf aan te vragen, dan wel te berusten in een uitgifte van het geheele perceel in eigendom aan den afkooper.⁶⁾

Aannemende echter, dat de Regeering niet bereid is de algemeene verplichting tot schadeloosstelling te laten vervallen — en er bestaat gegronde vrees, dat dit niet zal gebeuren — blijft de vraag, of, indien het ontwerp ordonnantie wordt, de autonome gemeenschappen zich principiëel op het standpunt moeten stellen de schadeloosstellingen te betalen op de wijze, als in de ordonnantie is vastgelegd, of dat ze verstandiger doen door niet-betaling erin te berusten, dat ze stilzwijgend geacht worden afstand gedaan te hebben van het beheer.

Aldus de vraag stellende vreezen wij, dat aanvaarding van het principe om niet tot het betalen van schadeloosstelling over te gaan voor de autonome gemeenschappen het eenige middel zal zijn om niet te overziene financiële consequenties, die geheel afhankelijk zijn van den wil van derden, te voorkomen. Bij die schaduwzijde, verbonden aan het slaafsch opvolgen van de ordonnantie, komt nog, dat de schadeloosstellingen dikwijls betaald zullen moeten worden jaren voordat met de werken een aanvang wordt gemaakt, met het onvermijdelijk gevolg, dat belangrijke renteverliezen geleden zullen worden. De Regeering acht die renteverliezen niet zoo erg, maar geeft daarmee alweer blijk, dat zij niet op de hoogte is met de praktijk en door de praktijk te stellen eischen. De oplossing toch laat geen ruimte open voor de mogelijkheid, dat grondeigenaren, hun eigen belang inziende, bij de uitvoering van openbare werken, als wegaanleg en wegverbreding bereidwillig en gratis afstand doen van grondstrooken ten einde hunne percelen een behoorlijke aansluiting op een openbaren weg te geven of om de totstandkoming van de nieuwe werken te bevorderen en te bespoedigen. Deze vrijwillige afstand van gronden is geen theorie, doch in de praktijk regel, zoodat er ook uit dien

⁵⁾ Bij niet-uitsplitsing van strooken zou de afkooper de eigendom krijgen van het geheele perceel, zoodat hij ook de eigendomsrechten aan den Lande nog zou moeten betalen. Niettemin zou hij bij het in exploitatiebrengen van den grond toch grond moeten bestemmen voor wegen enz. De oplossing: uitsplitsing bij eigendoms-toewijzing is dus voor den eigenaar nog voordeliger, omdat hij dan geen eigendomsrechten over de strooken, die voor hem geen waarde hebben, heeft te betalen.

⁶⁾ In het laatste geval zou de afkooper weinig gebaat zijn met dit eigendom in verband met het daarop reeds gelegde of in de toekomst te leggen bouwverbod, doch van een schade zal voor hem in de toekomst niet gesproken kunnen worden, omdat in die gevallen de autonome gemeenschap toch tot afkoop van den grond zou moeten overgaan volgens de plaatselijke verordeningen, die in het algemeen wel aansluiten bij artikel 30 leden 1 en 3 der Nederlandsche Woningwet.

hoofde weinig reden kan bestaan de betalingen op de in de ordonnantie aangegeven wijze te voldoen.

Uiteraard zullen er zich gevallen voordoen dat de grondeigenaren niet bereid zijn gronden kosteloos af te staan voor openbare werken, hetzij uit een verkeerd begrepen eigenbelang dan wel omdat afstand van het buiten de erfrooilijn gelegen gedeelte de waarde van het overblijvende ongunstig zou beïnvloeden. In die gevallen zal een oplossing gevonden moeten worden met als uiterste middel: onteigening⁷⁾. In de meeste gevallen — en we bedoelen dan de gevallen, dat inderdaad afsnijding schade zal medebrengen — kan echter wel door grondruil als anderszins een minnelijke schikking gevonden worden, die in het belang is van beide partijen.

Wanneer we dan ook, niet steunend op theoretische beschouwingen zooals de Regeering doet, doch op de gegevens, ontleend aan de praktijk der grondpolitiek, thans moeten beoordeelen, welke oplossing het meest in het belang zal zijn van de autonome gemeenschappen dan aarzelen we niet als onze meening te zeggen, *dat betaling der schadeloosstellingen als de ontwerp-ordonnantie wil, op de gemeenschap veel groter lasten zal leggen dan niet-etaling met de daaraan verbonden gevolgen.*

Resumeerende kunnen we tenslotte constateren dat:

1. de ontwerp-ordonnantie verre staat van de praktijk der grondpolitiek, die langs lijnen van geleidelijkheid door deskundigen is opgebouwd.
2. niet-betaling van de schadeloosstelling in het algemeen voor den afkoper van Inlandsche bezitsrechten geen onbillijkheid beteekent.
3. het aanbeveling verdient slechts in uitzonderingsgevallen de schadevergoeding overeenkomstig de ordonnantie te betalen om:
 - a. niet te overziene financiële consequenties te voorkomen;
 - b. te voorkomen dat groote renteverliezen geleden zullen worden;
 - c. te voorkomen dat schadevergoeding betaald moet worden in al de gevallen, dat de eigenaren, hun eigen belang inziende, gronden vrijwillig gratis afstaan,
4. de in de ordonnantie geregelde materie op grond van de bovenstaande conclusies remmend zal werken op de stadsontwikkeling en de stadsuitbreiding.
5. het ontwerp, wel heel zonderling aandoet,

⁷⁾ Waarbij de vergoeding uiterst gering zal zijn, omdat af te snijden grond getaxeerd wordt als grond, waarop een bouwverbod rust. Het is derhalve niet juist dat zooals de Regeering zegt, in de toekomst hooge bedragen betaald zouden moeten worden.

wanneer men zich herinnert de toezegging van de Regeering aan den Volksraad gedaan (Handelingen 14e vergadering Juli 1929 Dept. B. B. blz. 1148) om te zullen overwegen om de agrarische wetgeving zoodanig te herzien, dat ook het sociale doel van de grondpolitiek der gemeenten in het oog wordt gehouden (antwoord op rede-Rückert Handelingen blz. 451).

De bezwaren tegen het ontwerp zijn met het bovenstaande geenszins uitputtend opgesomd. In het bijzonder zouden de gemeenten, die zelve een grondbedrijf exploiteeren nog tal van onbillijkheden tegen de voorgestelde regeling kunnen aanvoeren.⁸⁾

Voor het oogenblik zullen we de hier gemaakte opmerkingen besluiten met onze teleurstelling uit te spreken over het feit, dat de autonome gemeenschappen niet het ontwerp om advies gekregen hebben, alvorens tot de behandeling ervan overgegaan wordt. Dit zou echter alsnog kunnen geschieden!

J.

⁸⁾ De gemeente, die een grondbedrijf exploiteert, komt bijv. door de voorgestelde regeling zeer in het nadeel ten opzichte van den particulieren concurrent, omdat voor het eigen bedrijf de volle kosten van afkoop betaald moeten worden, terwijl de particulier een schadeloosstelling zou ontvangen (van de gemeente) voor elke m² ingenomen door wegen, spoelleidingen enz.

De Landsuitkeeringen 1932 en de daarop tot dusverre bekende „Kortingen”.

Op blz. 730 e.v. van Locale Belangen van 16 September 1931 werd een overzicht gegeven van den jongsten stand der accrès-uitkeeringen 1932, een vorm van Landsbijdragen, die alleen de vóór de totstandkoming der provincies bestaande locale ressorten kenden.

Bij de jongste door het Land toegepaste, v.z.n. nader bij ordonnantie vast te leggen kortingen, zijn niet alléén de accrès-uitkeeringen aangetast doch ook de z.g. *vaste* uitkeeringen.

Waar de korting slechts aan iedere gemeenschap voor zooveel zichzelf betreffende is opgegeven, lijkt het wel van belang, dat het geheele verloop van zaken in het orgaan der Vereeniging van Locale Belangen wordt vastgelegd.

Daartoe welwillend in de gelegenheid gesteld door het Bureau van den Adviseur voor de Decentralisatie heeft ondergeteekende ondervolgend overzicht samengesteld:

Gemeenschap	Oorspronkelijk toegestaan	Korting	Restant
Provincie West-Java.	4.088.808	1.045.000	3.043.808
Regentschap Serang.	259.893	40.000	219.893
Pandeglang	142.660	19.000	123.660
Lebak	134.749	20.000	114.749
Batavia	71.937	13.000	58.937
Meester Cornelis	20.907	9.000	11.907
Buitenzorg	61.104	12.000	49.104
Krawang	128.439	29.000	99.439
Soekaboemi	56.237	12.000	44.237
Tjiandjoer	141.424	26.000	115.424
Bandoeng	154.199	44.000	110.199
Soemedang	65.079	11.000	54.079
Garoet.	57.616	22.000	35.616
Tasikmalaja	149.689	31.000	118.689
Tjiamis	88.968	8.000	80.968
Cheribon	108.972	21.000	87.972
Koeningan	63.916	11.000	52.916
Indramajoe	73.325	14.000	59.325
Madjalengka.	84.560	15.000	69.560
	5.952.482	1.402.000	4.550.482
Provincie Midden-Java.	3.362.457	250.000	3.112.457
Regentschap Pekalongan	22.038	13.000	9.038
Batang.	51.933	13.000	38.933
Pemalang.	20.415	12.000	8.415
Tegal	19.342	13.500	5.842
Brebes.	44.377	8.000	36.377
Semarang.	56.596	12.000	44.596
Kendal	104.588	19.000	85.588
Koedoes	32.084	13.000	19.084
Demak	71.653	11.000	60.653
Japara	29.835	7.000	22.835
Rembang.	92.426	15.000	77.426
Pati.	110.798	17.000	93.798
Blora	88.781	16.000	72.781
Grobogan	72.455	15.000	57.455
Banjoemas	26.060	12.500	13.560
Poerwokerto	44.082	16.000	28.082
Poerbolingo	45.287	14.000	31.287
Tjilatjap	60.264	10.000	50.264
Karanganjar	63.076	15.000	48.076
Wonosobo	35.914	8.000	27.914
Bandjarnegara	51.609	5.500	46.109
Magelang	56.159	9.000	47.159
Temanggoeng	41.030	5.500	35.530
Poeworedjo	50.315	8.000	42.315
Koetoardjo	52.051	10.000	42.051
Keboemen	57.637	12.000	45.637
	4.763.262	560.000	4.203.262

Gemeenschap	Oorspronkelijk toegestaan	Korting	Restant
Provincie Oost-Java	5.379.946	1.253.000	4.126.946
Regentschap Soerabaja	68.882	8.000	60.882
Sidoardjo	2.668	2.668	—
Modjokerto	32.853	13.000	19.853
Djombang	5.227	5.227	—
Grissee	89.748	17.000	72.748
Lamongan	105.926	16.000	89.926
Bodjonegoro	99.521	20.000	79.521
Toebean	72.988	15.000	57.988
Madioen	40.148	12.000	28.148
Magetan	43.599	12.005	31.599
Ngawi	59.075	13.000	46.075
Ponorogo	60.977	15.000	45.977
Patjitan	37.428	7.000	30.428
Kediri	89.339	25.000	64.339
Ngandjoek	114.056	23.000	91.056
Blitar	80.320	20.000	60.320
Toeloengagoeng	61.320	21.000	40.320
Trenggalek	78.806	15.000	63.806
Pasoeroean	45.773	17.000	28.773
Bangil	10.327	10.327	—
Malang	116.402	39.000	77.402
Probolinggo	82.910	17.000	65.910
Kraksaän	130.164	21.000	109.164
Loemadjang	16.188	16.188	—
Bondowoso	77.315	16.000	61.315
Panaroekan	73.121	20.000	53.121
Djember	15.396	15.396	—
Banjoewangi	48.494	18.000	30.494
Bangkalan	2.382	2.382	—
Sampang	19.354	8.000	11.354
Pamekasan	27.734	10.500	17.234
Soemenep	55.429	11.500	43.929
	7.243.816	1.735.188	5.508.628
Stadsgemeenten West-Java			
Batavia	486.959	486.959	—
Meester-Cornelis	95.293	30.000	65.293
Buitenzorg	109.785	109.785	—
Bandoeng	239.051	100.000	139.051
Cheribon	47.551	47.551	—
Soekaboemi	35.030	28.000	7.030
	1.013.669	802.295	211.374
Stadsgemeenten Midden-Java			
Semarang	357.893	105.911	251.982
Tegal	30.101	30.101	—
Pekalongan	44.418	20.000	24.418
Salatiga	34.573	22.500	12.073
Magelang	35.299	35.299	—
	502.284	213.811	288.473

Gemeenschap		Oorspronkelijk toegestaan	Korting	Restant
Stadsgemeenten Oost-Java				
Soerabaja		382.658	382.658	—
Blitar		30.022	16.500	13.522
Kediri		43.687	20.000	23.687
Madioen		48.352	40.000	8.352
Probolinggo		53.619	30.000	23.619
Malang		72.321	72.321	—
Pasoeroean		43.829	22.000	21.829
Modjokerto		50.020	30.000	20.020
		724.508	613.479	111.029
Gemeenten Buitengewesten.				
Sawahloento		13.000	5.102	7.898
Padang		62.934	62.934	—
Fort de Kock		17.049	7.760	9.289
Palembang		43.384	43.384	—
Medan		123.188	123.188	—
Tebingtinggi		19.245	10.000	9.245
Bindjai		16.957	10.500	6.457
Tandjoengbalai		21.482	21.482	—
Pematangsiantar		22.602	22.602	—
Bandjermasin		52.947	17.647	35.300
Makasser		104.840	50.915	53.925
Manado		39.535	26.894	12.641
Amboina		41.175	16.398	24.777
		578.338	418.806	159.532
Andere locale ressorten.				
Onderafd.	Batipoeh en X Koto	17.250	5.830	11.420
	Komering Hilir	7.500	7.500	—
	Ogan Hilir	18.500	18.500	—
	Lematang Hilir	15.190	10.500	4.690
	Angkola & Sipirok	Memorie	—	—
Ressort	Minahasa	74.450	60.093	14.357
	Amboina	8.800	—	8.800
	Karangasemraad	57.620	20.000	37.620
Cultuurgebied	Oostkust van Sumatra	491.530	327.968	163.562
Onderafd.	Barabai	10.475	10.475	—
		701.315	460.866	240.449

Wg.

Decentraliana.

Overdracht van diverse Gouvernementsdiensten op de Stadsgemeente.

Aan het gemeenteblad aan Madioen (gedrukt stuk 1932 No 104) ontleenen we het onderstaande:

In deze tijden van ongehoorde depressie wordt allerwegen van Regeeringswege nagespeurd, waar

bezuinigingen op den Landsdienst kunnen worden verkregen.

Zoo komen ook successievelijk ter sprake de gevallen, waarin de autonome ressorten meer dan tot dusver in de behartiging van het algemeen belang kunnen worden ingeschakeld, wat inderdaad dikwijls tot bezuiniging kan leiden, eensdeels, wijl tot inkrimping van personeel kan worden overgegaan, anderdeels wijl een meer

zelfstandig worden van die ressorten medebrengr, dat zij zich financieel meer gaan interesseeren voor die diensten, welke speciaal de belangen van het ressort raken.

Bij de bestudeering van de objecten, welke voor een eventueele overdracht in aanmerking komen dient echter op den voorgrond te staan, dat die overdracht niet moet leiden tot verplaatsing der financieele moeilijkheden, doordat 't Gouvernement zich plotseling terugtrekt en de Gemeente voor de consequenties stelt, doch dat bij elke overgave aan de Gemeente een rationeel subsidiestelsel wordt ingevoerd, dat het de Gemeente mogelijk maakt, zonder zelf financieel gevaar te loopen den nieuwen dienst te entameeren.

Op de jaarvergadering van Burgemeesters en Secretarissen met den Adviseur voor de Decentralisatie is afgesproken, dat elk in eigen kring zou nagaan, in hoeverre het Gouvernement terzake door de Gemeenten (c.q. Regentschappen en Gemeenten) kan worden bijgestaan en hiervan vóór het einde van de loopende maand een verslag in te dienen te bevoegder plaatse.

Uit de binnengekomen rapporten zal dan door een werkcommissie bestaande uit den Adviseur en eenige Burgemeesters in West-Java (Batavia en Mr. Cornelis) een schifting worden gehouden en een centraal rapport ontworpen, dat bij de Regeering zal worden ingediend.

Aangezien 't mij — aldus de heer Schotman — uit een oogpunt van decentralisatie onjuist lijkt, dat de Burgemeester alleen naar eigen ideeën dit rapport samenstelt, doch het noodzakelijk vind, dat ook Uw College, dat straks voor de consequenties komt te staan, zich hierover uitspreekt, laat ik bij wijze van leiddraad hieronder een opsomming volgen van die objecten, waaraan ik zelf heb gedacht, of waarvan ik weet, dat overdracht ervan in andere ressorten of in Regeeringskringen is of wordt overwogen. Ik heb mij daarbij zooveel mogelijk overtuigd van de ideeën der Gouvernementsambtenaren ter plaatse welke tot dusver bemoeienis hadden met die objecten en te dien einde een conferentie gehad met den Resident en den Afdeelingsecretaris, zoomede met den Gewestelijk Gouvernements arts alhier.

Vervolgens wordt de onder volgende opsomming gegeven:

1. Onderhoud der Landsgebouwen
2. Overname van de Inlandsche Burgerlijke Ziekeninrichting.
3. Overname van den Burgelijken Stand
4. Bijkomende Diensten.
(Het afgeven van consenten voor begrafenissen, van attestatiën de vita e. t. q.)
5. Militie.
6. Inlandsche Burgerlijke Stand.

7. Stadspolitie.

Een voorstel tot overdracht is naar mededeelingen op de conferentie van Burgemeesters en Secretarissen in bewerking op het Departement B. B. De kwestie is van te veelomvattenden om thans hier over te spreken. Zij wordt trouwens uiteraard centraal en uniform geregeld. Wel kunnen alvast enkele bijbevoegdheden als het geven van z.g. speel- en feestvergunningen voor overdracht in aanmerking komen.

8. Nadere overdracht op den Burgemeester van verschillende bevoegdheden, het onderwijs rakende.

9. Overdracht van het onderwijs aan de Gemeente.

Aangezien men reeds bezig is aan een uniforme regeling voor heel Indië, welke in West-Java nog dit jaar wordt ingevoerd, kan hier verder over worden gezwezen.

Maleisch Gedeelte.

Sedikit katerangan dari hal Pegawai-pegawai Kaboepaten.

Sebagaimana pembatja tentoe telah mengatahoei, maka azas² atoeran goena pegawai Kaboepaten terdapat didalam ordonnantie Kaboepaten (O.K.) Staatsblad 1924 No. 79 (jang beberapa kali telah dioebah) Bab (Hoofdstuk) III, Bagian (Afdeeling) 1 dan 2 pasal² 27 sampai 34.

Pasal-pasal 27 sampai pasal 32b memoeat ka-tentoean oemoem goena pegawai Kaboepaten, pasal 33 dan 34 memoeat atoeran dari secretaris.

Sekarang terang sekali bahwa dalam O. K. pangkat jang njata diseboet jaitoe pangkat *secretaris*; lain² pangkat sama sekali tida diseboetnja.

Siapakah jang djadi secretaris? Pasal 33 dari O. K. menentoekan bahwa jang djadi secretaris itoe jaitoe: secretaris Kaboepaten ja'ni secretaris jang diangkat oleh Pemerintah Bestuur, djadi secretaris itoe pegawai Gouvernement Hindia Belanda dan digadjihnja oleh Gouvernement terseboet. Positienja secretaris Kaboepaten jang djadi secretaris R.R. terhadap pada R.R. lain lagi dari positienja secretaris Provincie dan secretaris Stadgemeente terhadap pada Provincie dan stadgemeente. Secretaris Provincie dan stadgemeente digadjihnja oleh Provincie dan Gemeente itoe.

Selainnja djadi Secretaris R.R. maka secretaris Kaboepaten itoe djoega djadi secretaris Madjelis Gecommitteerden.

Apakah pekerdjaan secretaris itoe? pasal 33 dari O.K. ajat 2 menerangkan dengan pendek sekali jang secretaris itoe *haroes menolong* Raad Kaboepaten, Madjelis Gecommitteer den dan Commissie-commissie dari Raad itoe, dalam segala

hal jang berhoebong dengan pekerdjaan mereka itoe. Menoeroet ajat ini secretaris itoe haroes menolong pada *Raad* dan pada *Madjelis Gecommitteerden* dan *Commissie-commissie*, djadi tida diwadjibkan menolong pada *lid* Raad atau *lid* Gecommitteerden. Kalau didalam Kaboepaten ada salah satoe lid dari Raad atau Madjelis Gecommitteerden minta pada secretaris akan mendjalankan salah satoe kewadajiban atau minta pertolongan dalam satoe salah pekerdjaan, maka secretaris itoe saja poenja pendapatetan boleh menolak dan *tida* melanggar sesoeatoe hal jang telah ditentoeakan dalam ajat terseboet tadi.

Menoeroet pasal 74 ajat 1 dari O. K. maka Madjelis Gecommitteerden baik sama sekali baik Voorzitter dan *lid-lidnja* menangoeng perdjawan pada Raad dalam pimpinan sehari-hari. Kalau salah satoe lid perloe dapat keterangan dalam salah satoe hal dari secretaris goena mendjalankan kewadjabannja, maka lid itoe menoeroet saja poenja pendapatetan sebaiknja minta keterangan itoe dari secretaris meliwat Madjelis Gecommitteerden. Saja taoe didalam praktijknja ini hal tida didjalankan, memang tida ada halangannja kalau verhoudingnja lid sama secretaris tida koerang soeatoe apa. Tetapi djika itoe verhouding tida baik, maka saja poenja pendapatetan djalannja boeat minta katerangan dari secretaris itoe tjoema satoe, jaitoe *meliwat Madjelis Gecommitteerden*.

Diatas saja telah menerangkan, jang didalam ajat 2 pasal 33 dari O.K. tida diterangkan dengan sedjelas-djelasnja dari hal pekerdjaan secretaris itoe. Djoega dalam pasal² 35 sampe 39 dari Provincie Ordonnantie tida ada keterangan apa² hal ini.

Dalam pasal 43 dari Ordonnantie Stadsge-meente Stbl. 1926 No. 365 jang telah diobah beberapa kali diterangkan bahwa secretaris itoe misti :

- a. memelihara archief dan mengoeroes register² jang dipandang perloe (ajat 3);
- b. memboeat notulen dari vergadering² dari raad (ajat 4);
- c. mengoempoelkan verordening² Raad jang telah dioemoemkan dan memboeat klappernja (ajat 5);
- d. kalau itoe verordening² dioebah atau ditjaboet, secretaris itoe diwadjibkan menjateti itoe oebahan atau tjaboetan (ajat 6).

Dari lantaran terseboet diatas tentoe ada pertanjaan apa sebab makanja didalam O. K. tida ada atoeran jang sedemikian, dan dari lantaran tida ada atoeran begitoe roepa, ada secretaris regentschap tida wadajib mendjalankan pekerdjaan jang terseboet diatas itoe ?

Pembatja tentoe taoe kapan keloearnya O. K. dan kapan keloearnya Ordonnantie stadsgemeente.

Jang kesatoe keloearnya pada taoen 1924 dan kedoea taoen 1926. Roepanja sadja saja poenja pendapatetan wetgever didalam taoen 1926 maoe kasih *satoe leidraad* pada stadsgemeente boeat pekerdjaan secretaris mengingat dengan keadaan de Negeri Belanda. Di Negeri Belanda secretaris² dari Gemeente mempoenjai instructie jang dite-tepkannja oleh Raad. Pekerdjaan jang terseboet diatas itoe terdapatnja dalam instructie.

Senadjan boeat secretaris regentschap pekerdjaan jang terseboet diatas itoe tida diterangkan dalam O.K. saja poenja pendapatetan baiklah satoeran itoe didjalankan djoega oleh secretaris regentschap, dan didalam praktik djoega memang itoe hal telah didjalankan.

Didalam O.K., O. stadsgemeente dan O. Provincie *tida* ada pasal jang mengoeatkan jang secretaris itoe kapala (chef) dari kantor secretaris sedang dalam praktik secretaris itoe dianggap sebagai chef dari kantor secretarie. Ini hal saja poenja pendapatetan tida ada halangan asal sadja djangan diloeaskan oempamanja secretaris dianggap seperti chef dari seantero pegawai Kaboepaten, sebab djika kedjadian demikian secretaris itoe diberi tempat jang formeel tida ada atoerannja dan praktijknja tida bisa didjalankan.

Didalam O. K. tida diterangkan apa secretaris itoe boleh memerintah pada pegawai Kaboepaten atau tida. Pasal 30 dari O.K. menerangkan bahwa segala ambtenaar² Kaboepaten, begitoe poela pegawai² Negeri di Provincie jang dikerdjakan pada Kaboepaten ada *dibawah perintah Boepati*. Menoeroet ini pasal jang mengamati-ngamati pegawai Kaboepaten sehari-hari jaitoe Boepati. Didalam praktik memang ada baiknja kaloe sebagian dari kekoewasaan Boepati dalam hal ini dipasrahkan pada secretaris, oempamanja goena pegawai kantor secretaris sadja, seperti soedah djadi adat dikantor² wengkon jang sehoekoem, tapi saja poenja pendapatetan tiada ada perloenja, malah salah kaloe Boepati oempamanja memerintah Directeur Regentschapswerken, Controleur Regt. bedrijven dengan djalan secretaris, sebab positienja Directeur dan Controleur itoe bisa lebih tinggi dari Secretaris.

Menoeroet pasal 34 O. K. djika secretaris itoe sakit, tida hadlir atawa tida ada, maka Boepati menoendjoekkan orang jang haroes mendjalankan pekerdjaannja.

Saja poenja pendapatetan bahwa djika kedjadian demikian Boepati itoe boleh memilih siapa sadja jang dipandang patoet, baik pegawai kantor kaboe-paten atawa pegawai jang kerdja diloear misalnja Assistent-Wedana.

Begimana boenjinja atoeran² goena pegawai² Kaboepaten jang lain ?

Diatas saja telah menerangkan jang atoeran ini termoeat dalam pasal-pasal 27 sampe 32b O. K.

Pasal 27 menerangkan bahwa Raad kabupatenlah jang mengatoer gadjih ambtenaar² Kabupaten. Atoeran² itoe haroes disjahkan oleh Madjelis Gedeputeerden.

Atoeran² jang telah ditetapkan oleh Regentschapsraad isinja ampir sama dengan atoeran gadjih pegawai Negeri. Salain dari atoeran² gadjih maka kebanyakan kabupaten² telah menetapkan atoeran² dari „rechtstoestand” dari ambtenaar² itoe. Dalam ini hal banjak Kabupaten jang bikin atoeran lebih sampoerna dari Pemerintah Agoeng.

Bagimana terhadapnja ambtenaar² itoe pada Boepati, pada Regentschapsraad dan pada College Gecommitteerden. Ambtenaar² itoe diangkatnja, diperhatikannja boeat sementara dan dilepasnja oleh Raad Kabupaten, djika kekoewasaän itoe tida ada dalam tangan orang lain, atau oleh Raad tida diserahkan kepada orang lain.

Senadjan ambtenaar² itoe diangkatnja dan dilepasnja oleh Raad, teteplah ia ada dibawah perentahnja Boepati, sebagaimana saja telah terangkan diatas.

A. N.

Motie-motie Raad-raad Kabupaten.

Marilah dibitjarakan poela motie-motie dari lain-lain raad dalam karangan ini, dari mana dapatlah diketahoeinja, bahwa tidak senantiasa motie-motie itoe dapat setoedjoeannja ataupun sokongannja segenap raad-raad kabupaten di negeri ini.

4. Pada persidangan tertanggal 10 December 1931 Raad Kabupaten Garoet telah menetapkan soeatoe motie jang bermaksoed soepaja djalan² Provincie dalam kota-kota dipasrahkan kepada kabupaten.

Baiklah diterangkan dahoele bahwa dalam 1930 telah diadjoekan soeatoe permintaan kepada Provinciale Raad soepaja djalan-djalan provincie jang ada dalam wengkon iboe kota Garoet boeat pertjobaan dan boeat sementara waktoe diserahkan kepada Regentschap Garoet.

Adapoen dimintanja boeat sementara dan boeat pertjobaan tadi ialah mengandoeng maksoed soepaja apabila perloe, mitsalnja djika kelak ada keberatan-keberatan jang ta' dapat dilanjapken, Provinciale Raad dapat mentjaboet kombali pemasrahan djalan-djalan tadi. Dalam taoen 1930 djoega, atas permintaan tadi telah didjawabnja oleh Gouverneur Provincie Djawa-Barat, bahwa pada moelai djadinja Instellingsordonnantie Regentschap Garoet Pemerintah telah bersikap, bahwa semoea djalan boeat perdjalanan teroes akan dipegang oleh Provincie, mendjadi permissiön pemasrahan djalan² ta' dapat dikaboelkan.

Akan teiapi Raad Kabupaten berpendapatan lain agaknja. Menoeroet pertimbangannja maka terhanggap perloe djika — menoeroet alasan-alasan

jang diambil oleh Pemerintah sendiri pada hal menjerahkan djalan-djalan provincie dalam stads-gemeenten kepada gemeente-gemeente itoe — djika djalan Provincie jang ada dalam iboe kota Kabupaten diserahkan „in beheer” kepada Regentschap, demikian poen soepaja pemeliharaanja dapat lebih sampoerna dari pada pemeliharaan itoe dibagi-bagi antara regentschap dan Provincie, djoegalah sebab oleh Provincie tidak dipasangnja solokan, trottoir dan sebagainya. Oleh sebab ini maka oeroesan djalan-djalan itoe termasoek kepentingan kabupaten. Lagi poela djika djalan-djalan itoe soedah dipasrahkan kepada regentschap, nistjajalah ta' akan oesah dimintakan idzin lagi, djika kabupaten akan membikin solokan didalam djalan boeat membongkar, atau memasang pipa aer leiding, hal mana akan memoedahkan soerat-menjoerat dan oeroesan administratie.

Itoelah alasan-alasan jang dikemoekakan dalam motie tadi.

Sepandjang perasaan kami soedah selajaknja lah bahwa djalan-djalan dalam iboe kota dioeroes oleh kabupaten disebabkan beberapa oeroesan dalam kota itoe djoegapoen dapat dikoeasai oleh kabupaten. Djika kami menengok pada keadaan dalam gemeente, maka tertampaklah bahwa semoeanja djalan-djalan dalam gemeente itoe ada dalam oeroesan gemeente sendiri, baik djalan teroes biarpoen djalan lain, jang mendjadi hoeboengannja antara satoe wijk dan lain bagian dari kota.

Itoelah soedah semestinja, sebab gemeentelah jang mengentahoei benar² keboetoehannja dalam wengkonnja sendiri. Dengan alesan ini maka dapatlah di pertahankan poela sikap, bahwa semoea djalan-djalan dalam wengkon kabupaten seharoesnjalah misti di oeroes oleh kabupaten sendiri, sehingga boeat Provincie ta'ada oeroesan djalan lagi.

Memang begitoe sesoenggoehnja menoeroet azas azas decentralisatie. Akan tetapi boeat sementara kabupaten beloem bisa diserahi pakerdjaän jang loeas tadi, boekan oleh karena ada keberatan² jang mengenai aras (principeel bezwaren) akan tetapi oleh sebab ada keberatan jang hanja mengenai praktijnja (praktische bezwaren).

Poen soedah di ketahoei bahwa bagian regentschapawerken dari kabupaten misih sederhana adanja Pegawai²-nja beloem tjoeboek sedang werkplaats oentoek memboeat ini dan itoe misih koerang dari tjoeboek. Itoelah sebabnja maka sekarang beloem waktoenja oentoek mengopper semoea djalan-djalan dalam kabupaten dari Provincie. Akan tetapi sepandjang perasaän kami tidak berkeberatan soeatoe poen oentoek mengopper djalan-djalan Provincie jang berada dalam iboe kota meloeloe. Tambahan pakerdjaän ini tidak seberapa banjaknja apa lagi boeat soeatoe regent-

schap jang soedah haroes mengoeroes djalan² tidak sedikit pandjangnja dalam iboe kota.

Soedah barang tentoe pemasrahan jang dimaksoedkan diatas ini hanjalah bisa dilakoekan apabila iboe kota kaboepaten tidak dioeroes oleh stadsgemeente. Dalam hal ini maka kaboepaten tidak berkepentingan sekalipoen ada.

Maka sedikitlah pengharapannja, bahwa kaboe-paten-kaboepaten jang tidak berkempentingan itoe akan membri kemoefakatannja atas motie tadi.

Soeatoe tjonto ialah Kaboepaten Tjirebon oem-pamanja, iboe kotanja mana termasoe dalam wengkon stadsgemeente. Djalan-djalan teroes jang dimaksoedkan dalam motie tadi soedah teroeroes oleh stadsgemeente, mendjadi Kaboepaten Tjire-bon tidak berkempentingan apa-apa, bilamana voorstel pemasrahan tadi dikaboelken. Oleh karena itoe Madjelis Koemetir dari Kaboepaten terseboet tidak moefakat dengan motie tadi.

Tetapi seandjenja Kaboepaten ini betoel mem-poenjai kepentingan, boeat waktoe sekarang ini Madjelis tadi tetap tidak akan memberi kemoefakatannja (liat soerat Madjelis Koemetir tt. 22 Maart j. l. kepada Raad). Adapoen sebab-sebabnja poela jang penting beloemlah dapat kami ketahoei. Kira-kira jang mendjadi keberatan besar ialah oleh karena pada waktoe ini financieele verhou-ding antara Pemerintah dan Locale Ressorten beloem dapat ditetapkan, sehingga sekoenjoeng-koenjoeng subsidie-subsidie Pemerintah pada lokale rессorten dapat ditjaboet ataupoen di koerangi banjak.

Tetapi bagaimana djoega poen sependjang pen-dapetan kami boeat kaboepaten-baboepaten jang tidak berkepentingan tadi tidaklah ada halangannja, bahkan terliat lebih baik apabila dalam hal ini kaboepaten-kaboepaten itoe memberi kesetoe-djoeanja atas azas-azasnja (in principe) instem-men. Sekian sadja dahoeloe.

Sm.

Nederland.

Brandverzekeringsbelasting.

Een der jongste vindingen om den Gemeente-lijken fiscus tegemoet te komen is de in de Gemeente Amsterdam dit jaar aangenomen Brand-verzekeringsbelasting, waaromtrent door B. en W. van Amsterdam in het Weekblad voor Gemeente-belangen het volgende is medegedeeld:

Bij de wijziging van de Gemeentewet van 30 December 1920 werden de bevoegdheden van de gemeenten tot het heffen van belastingen ver-ruimd en uitgebreid. Tot de belastingen, die daarbij ter beschikking van de gemeenten werden gesteld, behoort de brandverzekeringsbelasting. De belasting kan worden geheven op de verze-kering tegen brandschade van in de gemeente

zich bevindende onroerende goederen. Op de goederen, die niet verzekerd zijn, kan een be-lasting van overeenkomstige strekking worden geheven.

Nadere bepalingen omtrent de brandverzeke-ringsbelasting zijn in de Gemeentewet niet opge-nomen. In de wet is ook geen verband gelegd tusschen deze belasting en de kosten van de voorzieningen, die van gemeentewege tegen het brandgevaar worden getroffen. Naar wat de be-lasting wetenschap omtrent het karakter van deze belasting leert en ook op grond van de naar aan-leiding van voormelde wetswijziging gevoerde gedachtenwisseling, kan intusschen worden aan-genomen, dat met deze belasting wordt beoogd, ter bestrijding van de kosten van de gemeentelijke brandweer, een vergoeding of bijdrage te heffen van hen, die eigenaar zijn van zich in de ge-meente bevindende onroerende of roerende goe-deren en die als zoodanig bij de maatregelen ter bestrijding van het brandgevaar een bijzonder belang hebben.

Deze rechtsgrond der brandverzekeringsbelas-ting komt B. en W. alleszins redelijk voor. Dat de bevoegdheid tot het heffen van deze belasting nochtans zoo spaarzaam is aangewend en ook in Amsterdam van het voornemen daartoe destijds is afgezien, is hieraan toe te schrijven, dat het uiterst moeilijk is gebleken voor deze belasting een bevredigende regeling te vinden.

De opbrengst van de brandverzekeringsbelas-ting zal, ook in die gemeenten waar de brand-weer aan hooge eischen voldoet en belangrijke uitgaven vereischt, in het totaal van de belasting-inkomsten toch niet meer dan een bescheiden plaats kunnen innemen. Anderzijds zal het zeer bijzondere terrein, waarop deze belasting zich beweegt — dat van de brandassurantie — licht leiden tot een regeling, die voor een stad van handel en industrie als Amsterdam de aanwe-zigheid van een corps ambtenaren en deskundi-gen met zich brengt, waarvan de kosten niet staan in een redelijke verhouding tot de opbrengst van de belasting. Het probleem van de brand-verzekeringsbelasting is dan ook het vinden van een regeling, waarin de rechtsgrond van de be-lasting is terug te vinden en aan de uitvoering waarvan toch niet een belangrijk gedeelte van de opbrengst der belasting verloren gaat.

Bij het zoeken van een oplossing voor dit pro-bleem begint men met zich de vraag te stellen, of het niet mogelijk is de belasting te heffen bij de assuradeurs, makelaars of agenten, die de premie innen voor de brandverzekering van in Amsterdam gelegen onroerende en roerende goe-deren. Men zou dan kunnen volstaan met van deze belastingschulden een percentage te heffen van de bruto-premie, die door hen voor de ver-

zekering van die goederen wordt geïnd. Daarbij kan worden voorgeschreven, dat op elke premie-kwitantie het percentage en het bedrag van de belasting moeten worden vermeld, zoodat de belasting zichtbaar komt ten laste van de verzekerden. Men kan het ook zonder meer aan de assuradeurs overlaten de belasting op hun cliënten te verhalen. In beide gevallen zullen de eigenaars van de verzekerde goederen de belasting betalen en zal deze over de kas van de assuradeurs naar de gemeente vloeien.

De assuradeurs zijn dan intermediair, op dezelfde wijze als de ondernemers van vermakenlijkheden ten opzichte van de verteringsbelasting, die van de bezoekers geheven wordt.

Deze constructie van de brandverzekeringsbelasting kan slechts worden aanvaard, wanneer de bevoegdheid van de gemeente, om belasting te heffen van een elders gevestigden assuradeur en dezen verplichtingen op te leggen inzake het administreeren en verantwoorden van de premie voor verzekering van Amsterdamsche belangen, vaststaat. Naar het oordeel van B. en W. is echter die bevoegdheid reeds twijfelachtig, wanneer de assuradeur elders in Nederland woont, maar schiet zij zeer zeker tekort, wanneer deze in het buitenland gevestigd is.

Het is duidelijk, dat onder deze omstandigheden een premie-belasting van de assuradeurs tot zeer ongewenschte gevolgen zou kunnen leiden, zoowel voor de opbrengst van de belasting als voor de beteekenis van Amsterdam als centrum van verzekeringsbedrijf. Een premiebelasting van de assuradeurs, makelaars of agenten is dan ook niet aanvaardbaar als practisch uitvoerbare vorm van de brandverzekeringsbelasting.

In aanmerking kan slechts komen een zoodanige constructie van de belasting, waarbij de eigenaars van de in de gemeente gelegen goederen rechtstreeks belastingplichtig worden gesteld. Onder deze omstandigheden is het echter noodzakelijk zich tot onroerende goederen te beperken. Ieder individu is tenslotte eigenaar van roerende goederen, of kan dit althans zijn. Schier ieder oogenblik is er wisseling van bezit van roerende goederen. Roerende goederen zijn niet aan een plaats en niet aan het territoir van de gemeente gebonden. In het bijzonder in een stad van handel en industrie bestaat een voortdurend verkeer van roerende goederen, waarvan het noch mogelijk noch gewenscht is, het voor de regeling van een plaatselijke belasting te achterhalen. Welk stelsel men overigens ook ontwerpt voor het mede in de belasting betrekken van de roerende goederen, steeds brengt dit een ambtelijke bemoeiing met zich van een aard en een omvang, als voor de brandverzekeringsbelasting naar het gevoelen van B. en W. niet verantwoord is.

Ten aanzien van de onroerende goederen bestaan deze bezwaren niet of in belangrijk geringe mate. Er is uit den aard der zaak een groote stabiliteit in het onroerende goed. De plaatsaanduiding en de eigendom er van zijn bekend en geregistreerd. In een beperking tot de onroerende goederen zien B. en W. de eenige mogelijkheid, om voor Amsterdam tot een aanvaardbaren en practisch uitvoerbaren vorm van de brandverzekeringsbelasting te komen.

Wat den maatstaf van de belasting betreft hebben zij zich vervolgens afgevraagd, of daarvoor zou kunnen worden gesteld de premie, die voor de verzekering van die eigendommen tegen brandgevaar betaald wordt. Er zijn echter verschillende bezwaren, die zich tegen de premie als maatstaf van belasting verzetten. In de eerste plaats technische bezwaren. In vele gevallen wordt in de polis een premie vastgesteld voor de verzekering zoowel van het gebouw als van de daarin aanwezige installaties, voor het gebouw met de zich daarin bevindende koopmansgoederen, of met den inboedel. Voorts kan de premie voor het risico van brandgevaar gecombineerd worden met die voor andere risico's, als stormschade, molest, waterschade, bedrijfschade, rentederving en andere. In al die gevallen zouden splitsingen in de premie moeten worden aangebracht, zoowel voor de goederen, als voor de risico's. De wet laat niet toe de belasting te heffen op andere verzekering dan die tegen brandschade. De belastingplichtigen zullen echter veelal niet in staat zijn, die splitsingen aan te brengen en het is zelfs een open vraag, of deskundigen op verzekeringsgebied omtrent die splitsing altijd tot een eenstemmig oordeel zouden komen.

Tegen de premie als maatstaf van belasting bestaan echter ook bezwaren van belastingkundigen aard. De ervaring leert, dat de premie voor brandverzekering van groote belangen of belangencomplexen als regel lager en zeer vaak aanzienlijk lager is dan de premie voor kleine belangen van gelijk risico. Een belasting geheven op de basis van deze premies zou het groote bezit lichter treffen dan het kleine en zulks op overwegingen, die wellicht juist zijn voor het verzekeringsbedrijf, maar niet voor de belastingheffing. Maar ook voor overeenkomstige risico's van gelijken omvang loopen de voor brandverzekering bedongen premies vaak niet onbelangrijk uiteen. Hoewel men dan ook mogelijk zou verwachten, in de premie een zuivere weerspiegeling te vinden van het brandrisico van het verzekerde belang, doet de praktijk zien, dat de premie daarnevens door andere factoren wordt beïnvloed, die in de heffing van de belasting niet tot uitdrukking behooren te komen.

Tenslotte zal de premie voor brandverzekering

in het algemeen hooger zijn in die gedeelten van de gemeente, die tengevolge van hun ligging of hun toegangswegen voor de brandweer moeilijk of slechts met vertraging te bereiken zijn en lager in de gedeelten, waar de brandweer zonder verwijl met het zwaarste materiaal aanwezig kan zijn. Een belasting op de premie zou hier het zwaarste drukken op de eigendommen, die van de brandweer het minste profijt hebben.

Op grond van deze verschillende overwegingen meenen zij, dat de belasting niet op den grondslag van de premie moet worden geheven.

In de verordening op de heffing van de brandverzekeringsbelasting hebben zij in de eerste plaats de heffing beperkt tot de gebouwde eigendommen. Als grondslag voor de belasting is aangewezen de in de polis vermelde verzekerde som. Bij de constructie van het op dien grondslag toe te passen tarief is rekening gehouden met het brandgevaar van de eigendommen; de eischen, die de aanwezigheid van de eigendommen aan de organisatie van de gemeentelijke brandweer stelt; en het profijt, dat de eigendommen van de gemeentelijke brandweer hebben.

Uit den aard der zaak kan bij de uitwerking van deze beginselen in een tarief niet in een ver doorgevoerde differentiatie worden getreden. De belasting zal jaarlijks voor rond 72.000 eigendommen moeten worden geregeld en afgewikkeld. Er moet dus worden volstaan met het inacht nemen van zoo eenvoudig mogelijk gekozen kenmerken en onderscheidingen, die in het algemeen samengaan met, of aanwijzingen zijn van de factoren, die in het tarief tot uitdrukking moeten worden gebracht. Tot dat doel zijn de eigendommen onderscheiden naar aard en gebruik. In het kort zijn daarbij gebracht:

in de eerste rubriek: de woonhuizen en kantoren;

in de tweede: de winkels en café's;

in de derde: de perceelen, die voor een deel gebruikt worden als pakhuis of werkplaats;

in de vierde: de perceelen, die uitsluitend als pakhuis of werkplaats worden gebruikt;

in de vijfde: de kleinere fabrieken;

in zesde: de grotere fabrieken en opslagplaatsen van zeer brandbare stoffen.

Vervolgens wordt invloed toegekend aan de constructie van de eigendommen uit een oogpunt van brandgevaar. Als criterium is in het artikel gesteld het al of niet voldoen aan de eischen, die ter voorkoming van brandgevaar in de bouwverordening zijn opgenomen. Voldoet de constructie niet aan deze eischen, dan wordt het algemeen tarief met 50 % verhoogd.

Het grondgebied van de gemeente wordt in vier

klassen verdeeld. Deze klassenindeeling geeft de gebieden der gemeente aan, die in verband met hun ligging, hun toegangswegen, of de organisatie der brandweer, ten aanzien van den van dezen te verwachten bijstand in ongelijke conditie verkeerden.

De belasting is:

voor 100 % in de eerste klasse;

" 80 % " " tweede " ;

" 60 % " " derde " ;

" 30 % " " vierde " ;

In een heffing als de brandverzekeringsbelasting is naar het gevoelen van B. en W. voor vrijstellingen geen plaats. Zij hebben nochtans aanleiding gevonden den Raad voor te stellen, een belangrijke verlichting van de belasting toe te kennen voor de eigendommen, welke tot openbaren eeredienst worden gebezigd, of tot aanhoorigheid van een begraafplaats, alsmede voor die, welke dienen tot instelling van weldadigheid of tot verpleging van zieken of gebrekkigen. Voor die eigendommen zal de belasting slechts tot de helft van het tarief verschuldigd zijn.

Volgens de verordening op de invordering is de mogelijkheid opengelaten de belasting te brengen op de kohieren en op de aanslagbiljetten van het straatgeld. Voor het eerste jaar van de heffing zal dit intusschen wel niet kunnen gebeuren. De praktijk zal moeten uitwijzen, of en in hoeverre dit voor volgende jaren mogelijk zal zijn, zonder ten aanzien van een der belastingen het vaststellen der kohieren belangrijk te vertragen.

Personalia.

Verkozen:

tot lid van den stadsgemeenteraad van Peka-longan, Mr. A. E. H. Kouwenhoven;

tot lid van den provincialen raad van Midden-Java, C. Bouwens, te Pangka;

tot lid van den stadsgemeenteraad van Pasoe-roean, W. Huson;

tot lid van den stadsgemeenteraad van Cheribon, Mr. D. H. Rechter.

Benoeemd:

tot lid van den gemeenteraad van Bindjai, W. F. Verriek.

Officieele Mededeelingen.

Eerelidmaatschap. Op de jongste Algemeene Vergadering is besloten den heer Rückert te benoemen tot eerelid uit erkentelijkheid voor het

vele, dat hij tijdens zijn 10-jarig voorzitterschap voor de vereeniging heeft gedaan.

Artikelen voor het orgaan. Het bestuur heeft het honorarium der artikelen in het orgaan vastgesteld op: f 10,— voor de eerste bladzijde druks, f 8,— voor de volgende bladzijde druks, f 6,— voor de daarop volgende bladzijde druks en voor elke bladzijde druks meer f 5,—. Gedeelten eener bladzijde zullen naar evenredigheid worden gehonoreerd.

Voor correspondenties, waarbij van raadspublicaties gebruikt gemaakt wordt, stelt het Bestuur het honorarium vast.

Copy voor elk nummer van dit tijdschrift, dat op den 1sten der maand verschijnt, wordt ingewacht uiterlijk op den 20en der voorafgaande

maand, copy voor het nummer van den 16en uiterlijk op den 5en der maand.

Het Bestuur der vereeniging voor Locale Belangen is samengesteld als volgt: G. de Raad, Voorzitter, H. J. Drost, Secretaris, F. W. M. Kerchman, Penningmeester, allen te Semarang; H. J. Bussemaker te Soerabaja, Mr. A. Meyroos te Batavia, R. Slamet te Semarang, M. Soetardjo te Batavia(c), Mr. J. M. Wesselink te Medan, R. A. A. Wiranata Koesoema en Ir. J. E. A. von Wolzogen Kühr, beiden te Bandoeng.

Congres-Kieken zijn tegen betaling van f 1,50 verkrijgbaar bij de Java Bode (afdeeling foto's).